

บทบาทของเยาวชนพรรคการเมืองอื่น

เยาวชนพรรคการเมืองนอกจากจะมีกลุ่มยุวประชาธิปไตยในพรรคประชาธิปไตยแล้วยังมีพรรคการเมืองอื่นอีก อันได้แก่ สหภาพเยาวชนพรรคพลังใหม่ สังกัดพรรคพลังใหม่ อนุชนพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย สังกัดพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย และเยาวชนพรรคก้าวหน้า สังกัดพรรคก้าวหน้า ซึ่งจะได้กล่าวถึงการก่อกำเนิดกับกลุ่มเยาวชน และบทบาทของกลุ่มเยาวชนในพรรคการเมืองที่กลุ่มเหล่านี้สังกัด ดังต่อไปนี้

1. อนุชนสังคมนิยมประชาธิปไตย

กลุ่มเยาวชนพรรคการเมืองชื่อ "อนุชนสังคมนิยมประชาธิปไตย" เริ่มแรกเกิดจากการรวมตัวของนักศึกษาคนหนุ่มสาว จำนวนหนึ่ง ที่เห็นว่านโยบายและอุดมการณ์ของพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย เป็นการแสดงถึงความมุ่งมั่น ความปรารถนาที่จะทำให้วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น ในแนวทาง นโยบายสังคมนิยม ดังนั้นในการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดร้อยเอ็ด ปี พ.ศ.2524 คนหนุ่มสาวเหล่านั้นได้พร้อมใจและร่วมเดินทางมุ่งสู่จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อช่วยรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียง เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในนามของพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย ต่อมาภายหลังการเลือกตั้งครั้งนั้น จึงได้มีการรวมตัวกันขึ้นและร่วมก่อตั้งกลุ่มเยาวชนทางการเมืองชื่อ "อนุชนสังคมนิยมประชาธิปไตย" ในปี พ.ศ.2524 นั้นเอง และในปี พ.ศ.2525 จึงได้มีการกำหนดข้อบังคับกลุ่มอนุชนสังคมนิยมประชาธิปไตย พ.ศ.2525 โดยคณะกรรมการกลางพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยได้อาศัยอำนาจตามความในหมวด 3 ข้อ 17 ของข้อบังคับพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย * วางข้อบังคับของกลุ่ม และได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการมีกลุ่ม "อนุชนสังคมนิยมประชาธิปไตย" ว่า 1

1. เพื่อสร้างและประสานความเข้าใจอันดีระหว่างพรรคกับประชาชน

* ไม่สามารถหาข้อมูล เอกสารข้อบังคับพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยได้ เนื่องจากพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยรวมกับพรรคพลังใหม่ และ เอกสารข้อบังคับพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย เกิดการสูญหาย.

1 ข้อบังคับกลุ่มอนุชนสังคมนิยมประชาธิปไตย, ข้อที่ 2.

2. เพื่อสร้างบุคลากรให้เป็นสมาชิกที่ดีของพรรค

3. เพื่อสืบต่อและ เผยแพร่อุดมการณ์ของพรรค

นายสุธี ภูวพันธ์ อดีตกรรมการบริหารพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยกล่าวถึงจุดประสงค์ของการมีเยาวชนในพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยว่า

"การที่พรรคประชาธิปไตย พรรคพลังใหม่ กิติ พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย กิติ มีอนุชนหรือมีเยาวชนมาสืบทอดเจตนารมณ์ของพรรคนั้น เป็นเรื่องที่ดี เช่น พ่อแม่ต้องการให้ลูกรับมรดกสืบทอดความดีงาม เพื่อวงศ์ตระกูลจันใจ พรรคการเมืองก็ต้องการให้อนุชนหรือลูกรับมรดกสืบทอดเจตนารมณ์ของพรรคการเมืองนั้น ²

ดังนั้นจากวัตถุประสงค์ที่กำหนดให้ข้อบังคับอนุชนฯ และความเห็นของผู้คนในพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย สรุปได้ว่าวัตถุประสงค์และการมีกลุ่มอนุชนสังคมนิยมประชาธิปไตยก็คือ เพื่อให้เป็นกลุ่มที่เชื่อมประสานระหว่างพรรคกับประชาชน และเพื่อสร้างนักรบการเมืองที่จะสืบทอดอุดมการณ์ของพรรคต่อไป สิ่งนี้เป็นวัตถุประสงค์ของพรรคที่มุ่งสร้างฐานทางการเมืองให้แก่พรรคนั่นเอง

การสร้างฐานทางการเมืองให้แก่พรรคคือการทำกิจกรรมหนุนพรรค และการได้ลงรับสมัครเลือกตั้ง เพื่อเป็นนักรบการเมืองสืบทอดนโยบายของพรรค แต่ก็มีความคิดที่จะลงเลือกตั้งในฐานะสมาชิกกลุ่มอนุชนสังคมนิยมประชาธิปไตยทุกคนจะมีความคิดลงเลือกตั้ง บางคนก็มุ่งเข้ามาเพียงเพื่อช่วยงานพรรค เนื่องจากเห็นว่าพรรคสังคมนิยมมีนโยบายหรือแนวทางสังคมนิยมที่ปรารถนาจะให้เกิดชีวิตและความ เป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น เนื่องจากสมาชิกกลุ่มอนุชนสังคมนิยมส่วนใหญ่เป็นชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนืออัน เป็นภาคที่มีความแห้งแล้งและยากจน และพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยก็น่าจะเป็นที่พึ่งทางหนึ่ง ดังที่สมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มคือ คุณสายัณห์ อินสอน กล่าวว่

"ส่วนมากเป็นชาวอีสาน ก็หวังว่ามารวมกับพรรค เห็นว่าเป็นพรรคที่มีนโยบายช่วยเหลือคนยากจนจึงเข้ามาช่วยเหลือพรรค ส่วนพรรคอื่นส่วนมากเป็นพรรคนายทุน" ³

ส่วนทางด้านสมาชิกที่มีจุดมุ่งหมายในการลงเลือกตั้ง เช่น คุณทองสุข ราชบุรี ประธานกลุ่ม "อนุชนสังคมนิยมประชาธิปไตย" กล่าวว่า

² บทบาทของคนหนุ่มสาวกับการพัฒนาประชาธิปไตย, หน้า 4.

³ สายัณห์ อินสอน, สัมภาษณ์, 10 พฤษภาคม 2531.

"ผมเข้ามาก็มุ่งจะเป็นนักการเมืองในอนาคต ค่อยๆ โด่ไป ถ้าผมเข้าพรรคอื่นคงไม่มีโอกาสแสดงความคิดเป็นนักการเมือง ก็เพื่อจะช่วยแก้ปัญหาที่ยังมีอยู่ ถ้ามีโอกาสวันนี้นะ" ⁴

อย่างไรก็ตาม สมาชิกทั้งสองประเภทดังกล่าวก็ได้ร่วมกิจกรรมเสริมงานพรรคและได้เรียนรู้ สร้างประสบการณ์ทางการเมือง โดยผ่านทางกลุ่มอนุชนสังคมนิยมประชาธิปไตยนั้นเอง สำหรับสมาชิกของกลุ่มฯ อันได้แก่ สมาชิกสามัญของพรรคนั่นเอง ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งเห็นด้วยกับนโยบายของพรรค และวัตถุประสงค์ของอนุชนฯ ก็มีสิทธิสมัครเป็นสมาชิกได้ ⁵ สมาชิกดังกล่าวจะมาเลือกคณะกรรมการบริหารของกลุ่มเป็นคณะทำงานเสริมงานพรรค อันประกอบด้วยประธานหนึ่งคน รองประธานหนึ่งคน เลขานุการหนึ่งคน ฝ่ายวิชาการหนึ่งคน ฝ่ายประชาสัมพันธ์หนึ่งคน นายทะเบียนหนึ่งคน เภรณูญิกหนึ่งคน ฝ่ายหาทุนหนึ่งคน ปฏิคมหนึ่งคน ฝ่ายประสานงานภายนอกหนึ่งคน นอกจากนี้ทั้งคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มอนุชนฯ ยังมีสิทธิ หน้าที่และหลักการบริหารกลุ่มตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับกลุ่มอนุชนสังคมนิยมประชาธิปไตย พ.ศ. 2526 ⁶

สำหรับการจัดกิจกรรมของกลุ่มอนุชนสังคมนิยมประชาธิปไตยภายในพรรคมีการจัดสัมมนาอภิปราย อบรมแลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ให้กับสมาชิกพรรคและสมาชิกกลุ่มอนุชนฯ ส่วนการจัดกิจกรรมภายนอกพรรคก็ร่วมกับเยาวชนพรรคการเมืองอื่นโดยการสนับสนุนของมูลนิธิ ฟรีดริช เอแบรท และในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2526 สมาชิกกลุ่มอนุชนฯ ก็ร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสนับสนุนพรรคด้วย ⁷

ทางด้านการเคลื่อนไหวทางการเมืองมักจะเป็นลักษณะร่วมกับเยาวชนพรรคการเมืองอื่นฯ เช่น การออกแถลงการณ์สนับสนุนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ประเด็นให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา เป็นต้น การจัดกิจกรรมภายในพรรคของกลุ่มอนุชนสังคมนิยมประชาธิปไตยไม่สามารถจัดได้บ่อย ขาดความต่อเนื่อง สาเหตุจากพรรคประสบปัญหาด้านงบประมาณ จึงไม่สามารถสนับสนุนทางด้านงบประมาณได้ อีกประการสมาชิกของกลุ่มอนุชนฯ ยังต้องหางานทำเลี้ยงชีพ เนื่องจากเป็นเพียงนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่และ เพิ่งจบการศึกษาเท่านั้น ดังที่คุณทองสุข ราชบุรี กล่าวว่า

⁴ ทองสุข ราชบุรี, สัมภาษณ์, 10 พฤษภาคม 2531.

⁵ ข้อบังคับกลุ่มอนุชนสังคมนิยมประชาธิปไตย, ข้อ 7.

⁶ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 10.

⁷ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 13.

"ก็ เป็นนักศึกษา ก็ต้องทำงาน การดำเนินกิจกรรมก็มีปัญหาติดขัด อย่าง เป็น
 หมาย ความ ก็ไม่มีเวลามาทำกิจกรรม ก็ใช้เวลาที่พอมีพอช่วยกัน" ๘

ต่อมาในปี พ.ศ. 2529 พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยไม่สามารถส่งสมาชิกพรรคลง
 สมัครรับเลือกตั้งได้ครบตามจำนวนที่บทบัญญัติของกฎหมายการเลือกตั้งได้กำหนดไว้ จึงได้ร่วมกับพรรค
 พลังใหม่ ซึ่งเป็นพรรคที่มีอุดมการณ์ และนโยบายแบบเดียวกัน โดยยื่นข้อเสนอย่างเป็นทางการในวันที่
 26 มีนาคม พ.ศ. 2531 ว่า "พรรคพลังสังคมนิยมประชาธิปไตย" โดยมีนายชัชวาลย์ ชมภูแดง เป็น
 หัวหน้าพรรค นายอินสอน บัวเขียว เป็นเลขาธิการพรรค พรรคพลังสังคมนิยมประชาธิปไตยเคลื่อนไหว
 ทางการเมืองภายใต้อุดมการณ์ "สังคมนิยมประชาธิปไตย" ยึดถือระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย และ
 ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม ปัจจุบันเป็นพรรคฝ่ายค้านที่มีที่นั่งในสภา 1 ที่นั่ง คือ นายชัชวาลย์
 ชมภูแดง หัวหน้าพรรคคนปัจจุบัน ๙

2. สหภาพเยาวชนพรรคพลังใหม่ ๑๐

สหภาพเยาวชนพรรคพลังใหม่ ก่อกำเนิดขึ้นมาในปี พ.ศ. 2524 ด้วยความตั้งใจ
 ร่วมกันของพรรคพลังใหม่ และกลุ่มนักศึกษาที่เพิ่งจบการศึกษาซึ่งเห็นด้วยกับนโยบายแนวทางสังคมนิยม
 ของพรรคพลังใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ที่ว่า ประการแรก เพื่อเป็นการสร้างเยาวชนให้เป็นผู้นำ
 ทางการเมืองที่มีคุณภาพสืบทอดต่อไป ประการที่สอง เป็นการให้เยาวชนได้ศึกษาเรียนรู้และเข้าใจ
 ถึงระบบการเมืองที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาระบบการเมืองให้ดีขึ้นไป ประการที่สาม เป็นเวทีที่กลุ่ม
 เยาวชนได้แสดงบทบาทและความคิดเห็นอย่างเป็นประชาธิปไตย และดำรงความคิดที่ถูกต้องไว้ รวมทั้ง
 เผยแพร่อุดมการณ์สู่เยาวชน และกลุ่มการเมืองอื่น ๆ ๑๑

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าว สรุปได้ว่าทั้งพรรคพลังใหม่และกลุ่มสหภาพเยาวชน
 พลังใหม่มีวัตถุประสงค์ร่วมกันที่จะสร้างนักรบการเมืองจากเยาวชนให้สืบทอดอุดมการณ์ของพรรค
 พลังใหม่ต่อไปซึ่งก็คือ การสร้างฐานการเมืองให้แก่พรรคนั่นเอง สำหรับกิจกรรมของสหภาพ
 เยาวชนฯ ที่ได้ดำเนินการมาจะเป็นไปในลักษณะการให้ความรู้ทางการเมืองแก่สมาชิกพรรคและ

๘ ทองสุข ราชบุรี, สัมภาษณ์, 10 พฤษภาคม 2531.

๙ นโยบายและข้อบังคับพรรคพลังสังคมนิยมประชาธิปไตยพุทธศักราช 2529, หน้า 3.

๑๐ บทบาทของคนหนุ่มสาวกับการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย, หน้า 41.

๑๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า 42.

สมาชิกกลุ่มสหภาพเยาวชนฯ อันได้แก่ การเสวนาการเมืองเรื่องชัยชนะของพรรคสังคมนิยมฝรั่งเศส, เชิญบุคคลที่รอบรู้มาพูดคุยในเรื่องต่างๆ เป็นต้นว่า "สถาบันทหาร", โครงการฝึกพูดผู้นำทางการเมือง, โครงการจุลสารเพื่อโฆษณาและเผยแพร่ความรู้ หรือโครงการเยี่ยมกรรมการพรรค เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนทัศนะ ความคิดเห็นในด้านต่างๆ ซึ่งโครงการต่างๆ ที่ผ่านมานั้นได้รับความสนใจจากสมาชิกพรรคและสมาชิกสหภาพเยาวชนฯ พอสมควร ¹²

นอกจากนี้ ยังได้ร่วมดำเนินกิจกรรมสัมมนาทางวิชาการร่วมกับเยาวชนพรรคการเมืองทั้ง 4 พรรค โดยการสนับสนุนของมูลนิธิฟรีดริช เอแบร์ท เช่น ในเรื่องกฎหมายประกันสังคม ส่วนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภายนอกพรรคก็ร่วมกับเยาวชนพรรคการเมือง พรรค เช่น การเคลื่อนไหวเรียกร้องแก้ไขรัฐธรรมนูญ ดังที่กล่าวมาแล้ว การดำเนินกิจกรรมของทั้งกลุ่มอนุชนสังคมนิยมประชาธิปไตย และกลุ่มสหภาพเยาวชนพรรคพลังใหม่ประสบปัญหาขาดเงินทุนสนับสนุนจากพรรค ทำให้กิจกรรมของกลุ่มเยาวชนทั้งสองพรรคขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากพรรคทั้งสองเป็นพรรคการเมืองเล็ก การเงินของพรรคจึงไม่ค่อยดีนัก เห็นได้จากปัญหาที่พรรคทั้งสองไม่สามารถส่งผู้สมัครได้ครบตามจำนวนที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ เนื่องจากประสบปัญหาด้านการเงินนั่นเอง กลุ่มเยาวชนของทั้ง 2 พรรคการเมืองจึงมาร่วมกันจัดตั้งกลุ่มเยาวชนพรรคการเมืองในพรรคพลังสังคมนิยมประชาธิปไตย โดยใช้ชื่อว่า "เยาวชนพลังสังคมนิยมประชาธิปไตย" เนื่องจากเมื่อเข้าร่วมกับพรรคพลังสังคมนิยมประชาธิปไตยแล้วสมาชิกพรรคและสมาชิกกลุ่มสหภาพเยาวชนฯ ได้แยกย้ายไปประกอบอาชีพส่วนตัว รวมทั้งเอกสารต่างๆ ได้สูญหายไป จึงทำให้ขาดหลักฐานและข้อมูลเกี่ยวกับบทบาท ภาระเบียบ, ข้อบังคับต่างๆ ของกลุ่มสหภาพเยาวชนพรรคพลังใหม่ที่จะนำมาพิจารณาในการศึกษาครั้งนี้ และถึงแม้ว่าจะรวมเป็นกลุ่ม "เยาวชนพลังสังคมนิยมประชาธิปไตย" ในพรรคพลังสังคมนิยมประชาธิปไตยแล้ว ก็ยังไม่ค่อยมีกิจกรรมที่เด่นชัด และประสบความสำเร็จนัก โดยเฉพาะปัญหาทางด้านงบประมาณ ปัญหาตัวบุคคลที่ไม่มีเวลาให้กับ "กลุ่ม" ดังที่คุณทองสุข ราชบุรี ประธานเยาวชนพลังสังคมนิยมประชาธิปไตยกล่าวว่า

"เป้าหมายขององค์กรที่เขียนไว้แล้วไม่ประสบความสำเร็จปัญหาคือว่ามี 2 ส่วน หนึ่ง ตัวบุคคลที่เข้ามารับผิดชอบขององค์กร ถ้าเรามี 10 คน นักศึกษาทั้งหมดจะไม่มีเวลามาทำงานอย่างเต็มที่ เป็นแค่อาสาสมัคร ถ้ามีเงินก็ไม่มีเวลาเพราะต้องทำงาน และมีครอบครัว สอง เรื่อง "ทุน" ¹³

¹² บทบาทของคณหนุ่มสาวกับการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย, หน้า 43.

¹³ ทองสุข ราชบุรี, สัมภาษณ์, 10 พฤษภาคม 2531.

แต่ก็มีร่างข้อบังคับของกลุ่มขึ้นที่ เรียกว่า " ข้อบังคับ เยาวชนพลังสังคมประชาธิปไตย พ.ศ. 2531 " โดยกำหนดนโยบายของกลุ่มสิทธิของสมาชิกและการดำเนินงานของกลุ่มฯ สำหรับนโยบายได้กำหนดนโยบายต่อพรรคสรุปได้ว่าจะสนับสนุนการดำเนินงานของพรรค และสร้างสรรค์พรรคให้เป็นพรรคของมวลชนภายใต้วิถีทางแห่งระบอบประชาธิปไตย นอกจากนี้ยังมีนโยบายทางด้านการเมือง, ด้านเยาวชนและต่อสาขาพรรค นอกจากนี้ให้ข้อบังคับพรรคพลังสังคมประชาธิปไตย พุทธศักราช 2531 ได้กำหนดไว้ให้มืองค์การเสริมสร้างพรรคอันได้แก่ องค์การเยาวชน องค์การสตรี ซึ่งจัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์จะดำเนินการภายใต้การนำของพรรค และมีหน้าที่ ดังนี้

1. ศึกษาอุดมการณ์โครงการ เมือง และนโยบายพรรคให้แจ่มแจ้งและนำไปเผยแพร่ในหมู่ประชาชน

2. เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคอย่างเป็นเอกภาพ

3. ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่พรรคมอบหมาย ¹⁴

สรุปแล้ววัตถุประสงค์ของกลุ่มเยาวชนพลังสังคมประชาธิปไตยคือ เสริมงานพรรค และสร้างฐานทางการเมืองให้แก่พรรคพลังสังคมประชาธิปไตยต่อไป .

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาข้อมูลของเยาวชนพรรคการเมือง พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยและพรรคพลังใหม่ ทำให้พอจะพิจารณาบทบาทของกลุ่มเยาวชนของทั้ง 2 พรรคได้ในระดับหนึ่งว่ากลุ่มเยาวชนได้แสดงบทบาทที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกพรรค และสมาชิกกลุ่มเยาวชนเอง แต่ด้วยปัญหาทั้งด้านงบประมาณ, ปัญหาเรื่องบุคคลคือตัวสมาชิกเยาวชนเองที่ต้องทำงานหาเลี้ยงชีพ เนื่องจากพรรคทั้ง 2 เป็นพรรคการเมืองเล็กจึงไม่มีงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ ส่วนเรื่องปัญหาการไม่ยอมรับจากผู้ใหญ่ พอจะอนุมานได้ว่าเป็นปัญหาที่มีอยู่น้อยกว่าที่เกิดขึ้นกับกลุ่มประชาธิปไตย ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เนื่องจากเป็นพรรคการเมืองที่ไม่มีความหลากหลายของผู้ใหญ่มากเท่าพรรคประชาธิปไตย และเมื่อมารวมเป็นกลุ่มเยาวชนในพรรคพลังสังคมประชาธิปไตย ปัญหาที่น่าจะยังคงมีอยู่ต่อไปที่จะทำให้การดำเนินงานของกลุ่มไม่ต่อเนื่องและเติบโตเท่าที่ควร

14 ข้อบังคับเยาวชนพลังสังคมประชาธิปไตย, ข้อ 14.

3. ภราดรภาพเยาวชนพรรคก้าวหน้า

พรรคก้าวหน้าได้มีสถาบันพัฒนาผู้นำทางการเมือง (Institute of Political Leadership and Development - IPLD) จัดเป็นองค์การสร้างมวลชนของพรรค ทางด้านการจัดฝึกอบรม และสัมมนาทางการเมือง เพื่อป้อนทรัพยากรให้กับพรรค และบริการสาขาพรรคในสาขาเดียวกัน ในระยะแรกผู้ที่เข้าอบรมจะเป็นสมาชิกพรรค และกรรมการบริหารพรรคบางคนเท่านั้น ซึ่งพรรคยังไม่มีเยาวชน ต่อมาในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2529 ได้มีนักศึกษาเข้ามาเป็นอาสาสมัครให้กับพรรคในช่วงเลือกตั้ง และหลังจากการเลือกตั้งสิ้นสุดลงอาสาสมัครเหล่านั้นกลุ่มหนึ่งได้เข้าอบรมในสถาบันพัฒนาผู้นำทางการเมืองรุ่นแรกจำนวน 44 คน และได้รับสัมฤทธิ์บัตร (Certificate of Achievement) จากสถาบันฯ เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2529 และในวันนั้นทางสถาบันฯ ได้จัดพิธีสถาปนา "กลุ่มภราดรภาพเยาวชนพรรคก้าวหน้า" เรียกว่า Installation สมาชิกผู้ร่วมก่อตั้งได้ร่วมลงนามในปฏิญญาก่อตั้งกลุ่มภราดรภาพเยาวชนพรรคก้าวหน้าท่ามกลางสมาชิกอาวุโส, กรรมการบริหารพรรค และสมาชิกผู้ทรงเกียรติ โดยมีนายอุทัย พิมพ์ใจชน หัวหน้าพรรคก้าวหน้าเป็นประธานในพิธี ¹⁵ พรรคก้าวหน้าจึงมีองค์กรเสริมพรรคที่แตกต่างจากพรรคการเมืองอื่น คือมีทั้งสถาบันพัฒนาผู้นำทางการเมืองและกลุ่มภราดรภาพเยาวชนพรรคก้าวหน้า โดยทั้งสององค์การนี้มีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากผู้ที่จะเป็นสมาชิกกลุ่มภราดรภาพฯ ต้องผ่านการอบรมจากสถาบันฯ นี้เสียก่อน และสถาบันฯ จะเป็นผู้ดูแลกลุ่มภราดรภาพ แต่ทั้งองค์กรสถาบันฯ และกลุ่มภราดรภาพฯ ยังมีได้กำหนดไว้ในโครงสร้างของพรรค เนื่องจากยังมีได้มีการแก้ไขข้อบังคับพรรคก้าวหน้าในพุทธศักราช 2526 ก็มีการยุบพรรคพร้อมกับพรรคฝ่ายค้านอื่นเป็นพรรคเอกภาพ และมีความพยายามจะให้มีการกำหนดไว้ในพรรคเอกภาพต่อไป ดังที่คุณจำลอง ทองดี รองหัวหน้าพรรคก้าวหน้า และผู้อำนวยการสถาบันฯ กล่าวไว้ว่า

"เมื่อก่อนพรรคจะเลือกตั้ง บทบาทของเยาวชนคือรับจ้างแจกใบปลิว คือเอามาอบรมนิดหน่อย แจกเงินรายวัน หลังเลือกตั้งก็ทิ้งส่งไม่เหลียวแล ผมว่าไม่ได้ อย่างน้อยต้องให้คนเหล่านั้นติดตามตลอดเวลา ผมจึงเสนอว่าองค์กรนี้เป็นองค์การหนึ่งที่พรรคจะต้องระบุไว้ เราจะเสนอในโครงสร้างของพรรคเอกภาพต่อไป ส่วนในอดีตพรรคก้าวหน้าเป็นโครงสร้างหลวมๆ มีโครงสร้างพรรคอยู่แล้ว สถาบันทางการเมืองมาเปิดทีหลัง จึงมีหน้าที่ดูแลเยาวชนพรรคโดยปริยาย ¹⁶

¹⁵ บทบาทของคนหนุ่มสาวกับการพัฒนาระบบประชาธิปไตย, หน้า 44.

¹⁶ จำลอง ทองดี, สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2531.

สำหรับภารกิจหลักของสถาบันฯ ก็คือ "การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในการที่จะปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง ตามนโยบายพรรคและนโยบายการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยในเวลาเดียวกัน สถาบันฯ จะต้องทำหน้าที่ทางด้านเผยแพร่อุดมการณ์การให้การศึกษาด้วย นอกจากนี้สถาบันฯ ยังจะต้องให้การบริการต่อสาขาพรรคต่อสมาชิกพรรค และพัฒนาเยาวชนคนรุ่นใหม่เพื่อสร้างค่านิยมประชาธิปไตย และพัฒนาให้มีวัฒนธรรมทางการเมืองในกลุ่มประชาชนที่เป็นฐานสำคัญของการปกครอง" โดยเฉพาะสำหรับสมาชิกเยาวชนกลุ่มภราดรภาพฯ แล้ว เป็นการให้ความรู้ทางวิชาการในสาขาต่างๆ เบื้องต้น อันเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างผู้นำทางการเมืองให้แก่พรรคต่อไปนั่นเอง และเป็นการให้ความรู้แก่เยาวชนก่อนที่จะไปหาประสบการณ์ทางการเมืองผ่านกลุ่มภราดรภาพฯ ต่อไป และสิ่งที่สถาบันฯ แห่งนี้ให้การอบรมเป็นหลักสูตรระยะสั้น เป็นความรู้เบื้องต้นอันได้แก่ หลักสูตรผู้นำทางการเมืองและชุมชน, หลักสูตรศิลปการพูดในที่ชุมชน, หลักสูตรการฝึกอบรมการพัฒนาบุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์, หลักสูตรการสัมมนาในปัญหาต่างๆ ของบ้านเมือง 17 เหล่านี้เป็นต้น หลังจากที่ได้อบรมในสถาบันฯ นี้แล้ว เยาวชนเหล่านี้ก็จะเข้าสู่สภาพของสมาชิกกลุ่มภราดรภาพฯ เพื่อดำเนินกิจกรรมตามที่พรรคได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ในธรรมนูญ "กลุ่มภราดรภาพเยาวชนพรรคก้าวหน้า พ.ศ.2529" สรุปได้ว่าเพื่อเป็นการปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตยและสนับสนุนให้เยาวชนได้ทำกิจกรรมทางการเมือง รวมทั้งเพื่อเป็นการเผยแพร่นโยบายของพรรคแก่เยาวชนและคนรุ่นใหม่¹⁸ ซึ่งจากวัตถุประสงค์ดังกล่าวก็ย่อมเกิดประโยชน์แก่ระบอบประชาธิปไตยเป็นประโยชน์ต่อเยาวชนเอง และในที่สุดก็ย่อมส่งผลประโยชน์มาสู่พรรค เมื่อเยาวชนที่ได้รับการปลูกฝังอุดมการณ์ของพรรค และพร้อมที่จะเป็นนักรบการเมืองของพรรคต่อไป อันเป็นการสร้างฐานทางการเมืองให้แก่พรรคนั่นเอง

ส่วนคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นสมาชิกกลุ่มภราดรภาพฯ ได้กำหนดไว้อีกว่าคือเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 20 - 35 ปี ที่สำคัญต้องผ่านการฝึกอบรมจากสถาบันพัฒนาผู้นำทางการเมืองและต้องมีสมาชิกเก่ารับรองหนึ่งคน¹⁹

17 สถาบันพัฒนาผู้นำทางการเมืองพรรคก้าวหน้า, เอกสารแจก.

18 ธรรมนูญกลุ่มภราดรภาพเยาวชนพรรคก้าวหน้า, ข้อ 7.

19 เรื่องเดียวกัน, ข้อ 13.

เมื่อเป็นสมาชิกกลุ่มภราดรภาพฯ แล้วก็มีคณะกรรมการบริหารของกลุ่ม เพื่อดำเนินงานบริหารและจัดกิจกรรมทางการเมืองต่างๆ ซึ่งก็มีรูปแบบคณะกรรมการบริหารคล้ายกับในกลุ่มเยาวชนพรรคอื่นๆ คือมีประธาน เลขานุการ เหรัญญิก นายทะเบียน ประชาสัมพันธ์ กรรมการบริหาร อีกไม่เกิน 6 คน รวมทั้งมีการกำหนดสิทธิของสมาชิกและข้อกำหนดต่างๆ ในธรรมนูญภราดรเยาวชนพรรคก้าวหน้า²⁰

สำหรับการดำเนินบทบาทของสมาชิกกลุ่มภราดรภาพฯ ที่มีประโยชน์ต่อพรรคก้าวหน้า ได้แก่ ในช่วงการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคก้าวหน้าระหว่างเดือนสิงหาคม ถึงเดือนกันยายน 2530 ในการเลือกตั้งซ่อมที่จังหวัดยโสธร และจังหวัดสิงห์บุรี คุณเฉลียว ธนากาญจน์ ประธานกลุ่มภราดรภาพเยาวชนพรรคก้าวหน้ากล่าวว่า

"เราช่วยในช่วงการหาเสียงเลือกตั้ง แต่เยาวชนเรานั้นเราจึงจัดกลุ่มไปเฉพาะเป้าหมายเท่านั้น ไม่ออกปราศรัย เพราะจำนวนคนเรานั้นน้อย เช่นในต่างจังหวัด เราต้องการจะให้พรรคก้าวหน้าได้มาเราจะทุ่มจำนวนเยาวชนไปที่จุดนั้นประสานกับแนวร่วมในท้องถิ่น เพราะในท้องถิ่นของ ส.ส. เขามีคนรู้จักหรือหวัคะแนนอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นแล้วแนวร่วมเหล่านี้จะประสานกับตัวแทนเยาวชน เยาวชนจะเข้าไปช่วยได้มากด้านเวทีปราศรัย, การจัดกระบวนการหาเสียงจะไปร่วมกับหวัคะแนน หรือตัวแทนของสมาชิกพรรคในท้องถิ่นท้องถิ่น"

สิ่งนี้คือบทบาทของเยาวชนพรรคก้าวหน้าในลักษณะของผู้ปฏิบัติงานภาคสนามให้แก่พรรค นอกจากนี้ในช่วงเลือกตั้งยังเป็นโอกาสที่จะรับข้อมูลปัญหาจากประชาชนมาสู่พรรค รวมทั้งให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน เพื่อชักชวนประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย ดังที่คุณเฉลียว ธนะกาญจน์กล่าวว่า

"ในช่วงเลือกตั้ง ลักษณะสำคัญคือพูดให้ประชาชนให้ความสำคัญกับรูปแบบของประชาธิปไตยในการเลือกตั้งต้องชัดเจนว่าการเลือกตั้งมีความสำคัญอย่างไร ในกระบวนการประชาธิปไตย เพราะฉะนั้นเราต้องไปเลือกตั้งตอนแรก เราจะบอกว่าเลือกพรรคไหนก็ได้ในช่วงกระบวนการแรกๆ ที่นี้แต่ของเรา เราก็เสนอว่าเรามีคนที่มีความรู้ความสามารถมาเสนอท่าน เพราะฉะนั้นคนของเราพอที่จะเป็นตัวแทนของพี่น้องในท้องถิ่นได้ และถ่ายทอดนโยบายของพรรคให้ฟัง นอกจากนี้

²⁰ ธรรมนูญกลุ่มภราดรภาพเยาวชนพรรคก้าวหน้า, ข้อ 14.

เยาวชนจะเป็นตัวเสริมหาข้อมูล ความรู้ในท้องถิ่นให้แก่ ส.ส. ว่ามีปัญหอะไรที่เกิดขึ้น ที่จะลงไป
เวิร์ค (work) ²¹

สำหรับบทบาทในการลงเลือกตั้งของเยาวชนก็มีลักษณะคล้ายเยาวชนพรรคการเมือง
อื่นที่มี เป้าหมายที่จะลงเลือกตั้งต่อไปในอนาคต แต่กับยังคงคำนึงถึงโอกาสและความพร้อมของตน
คุณเจลิยว ชนะกาญจน์ กล่าวว่า

"ในใจคิดจะลงเลือกตั้ง แต่ว่าระบบคิดทุกอย่างเราก็คิดได้ใช้ไหม แต่เราก็ต้องดู
ตัวเองถามตัวเองว่ามีความรู้ความสามารถพร้อมไหม และต้องดูตัวอื่นด้วย โอกาสที่เราลงไปเลือกตั้ง
แล้วเราจะได้ไหม ตอบว่าไม่ได้ เพราะการเป็น ส.ส. ได้ หนึ่งต้องมีมวลชนของตนเองสนับสนุน
สอง เงิน บางคนมีเงินสามสี่ล้าน ไม่แน่ว่าเราอาจจะไปสู้กับเขาได้ แต่สิ่งนั้นมีสิ่งที่ต้องการ
เพราะเราไม่อยากจะใช้วิธีการทางด้านการใช้เงินกับชาวบ้าน แต่เราก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า สิ่งนั้นช่วยหา
เสียงสนับสนุนการเลือกตั้ง ... ²²

อย่างไรก็ตาม เยาวชนสมาชิกกลุ่มภราดรภาพฯ ก็ได้มีโอกาสสมัครรับเลือกตั้งใน
ลักษณะของการเสริมพรรคเพื่อให้ครบกับจำนวนตามที่กฎหมายกำหนด เกี่ยวกับจำนวนผู้สมัครรับ
เลือกตั้งของพรรคการเมือง สิ่งนี้จึงเป็นการสัมผัสกับกระบวนการเลือกตั้งที่เป็นจริงของเยาวชน
ดังที่คุณจำลอง ทองดี กล่าวว่า

"เช่นเมื่อยุบสภา ฯ เมื่อ เมษายน ปี 33 คุณอุทัย บอกให้จัดเยาวชนมา 30 คน
ให้ลงเลือกตั้งให้ครบตามกฎหมาย ทำให้เขามีโอกาสเกิดทางการเมือง เขาภาคภูมิใจว่าครั้งหนึ่งได้
ลงเลือกตั้งในนามของพรรคก้าวหน้าจะได้หรือไม่ เป็นอีกเรื่องหนึ่ง พรรคออกเงินค่าสมัคร ให้เงิน
ห้าพันบอกว่าจะไม่ต้องหาเสียงนะ เขาก็รู้ว่าสมัครทำอย่างไร มีเอกสารอะไรบ้าง มีคู่มือเลือกตั้ง มี
ความรู้ในระหว่างเลือกตั้งก็ไปช่วยปราศรัยหาเสียงในที่ต่างๆ เกิดประสบการณ์ขึ้นมา คราวนี้ไม่ได้
คราวหน้าเอาใหม่ บางคนบอกแค่สมัครให้ครบ ธรรมดาแต่ก็หาเสียงจริงา" ²³

นอกจากมีงานในช่วงเลือกตั้งดังกล่าว สมาชิกกลุ่มภราดรภาพฯ ได้มีบทบาทเคลื่อนไหว
ในพรรคก้าวหน้าโดยการยื่นหนังสือถึงคณะกรรมการบริหารพรรคให้ขับไล่ ส.ส. ของพรรคที่ขัดมติ
พรรคอันสืบเนื่องมาจากพรรคก้าวหน้ามีมติพรรคให้ ส.ส. ของพรรคสนับสนุนผู้ตอภิปรายไม่ไว้วางใจ

21, 22 เจลิยว ชนะกาญจน์, สัมภาษณ์, 13 ธันวาคม 2531.

23 จำลอง ทองดี, สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2531.

รัฐบาลทั้งคณะในปี พ.ศ. 2530 ซึ่ง ส.ส. ของพรรคก้าวหน้าทุกคนได้ลงชื่อรับรองญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลทั้งคณะไปแล้ว และต่อมา นายเสกสรร แสนภูมิ ส.ส. จังหวัดสุรินทร์ได้ยื่นหนังสือขอถอนชื่อจากการรับรองญัตติดังกล่าว ต่อมาคณะกรรมการบริหารพรรคได้ทำการประชุมนัดพิเศษเพื่อพิจารณาเรื่องนี้ตามคำกล่าวโทษของสมาชิกพรรค และกลุ่มสมาชิกภราดรภาพฯ คณะกรรมการบริหารได้พิจารณาแล้วมีมติเอกฉันท์ให้ขับนายเสกสรรด้วยคะแนนเสียง 36 เสียง จากผู้เข้าร่วมประชุม 37 คน โดยกรรมการบริหารพรรคเห็นว่า "การกระทำของนายเสกสรร เป็นการฝ่าฝืนมติพรรคอย่างร้ายแรง" ²⁴

คุณเฉลียว ชนะกาญจน์ กล่าวเสริมถึงบทบาทนี้ว่า

"เราปรึกษาหารือกันก่อน เราไม่คิดว่าผู้ใหญ่จะไล่หรือไม่ไล่ แต่ในกระบวนการเยาวชนเห็นว่าอันนี้ไม่ถูกต้องแล้วนะ ควรจะให้ ส.ส. คนนี้พิจารณาตัวเองออกจากพรรค เราจึงเสนอเข้าที่ประชุมของกรรมการบริหาร เพราะเราไม่มีอำนาจไล่เขา เราเสนอว่าเราไม่เห็นด้วยที่จะให้ ส.ส. คนนี้อยู่ ที่นี้กรรมการบริหารพรรคก็มีการประชุมจากมติที่เราเสนอไป เขาก็พิจารณากันและลงมติเห็นด้วย" ²⁵

สิ่งนี้ก็นับได้ว่าพรรคก้าวหน้าได้ให้ความสำคัญกับกลุ่มภราดรภาพฯ ในบทบาทการเสนอความคิดเห็นของกลุ่มอันเป็นบทบาทที่เด่นบทบาทเดียวของกลุ่ม และสอดคล้องกับพรรค ส่วนบทบาทในการแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งหรือไม่เห็นด้วยกับพรรคดังที่เกิดขึ้นในพรรคประชาธิปไตยไม่ปรากฏซึ่งคุณเฉลียว ชนะกาญจน์กล่าวว่า

"กิจกรรมที่ทางกลุ่มทำไม่ค่อยจะขัดแย้ง ส่วนมากนโยบายหรือเป้าหมายของพรรคส่วนใหญ่ เป็นการต่อสู้ในประชาธิปไตยสูงมาก" ²⁶

ทางด้านกิจกรรมต่างๆ ที่กล่าวภราดรภาพฯ จัดขึ้นเป็นไปในลักษณะจัดร่วมกับสถาบันพัฒนาผู้นำทางการเมืองของพรรค เช่น การจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนจำนวน 3 ครั้ง ให้กับสมาชิกที่เข้ามาเป็นสมาชิกใหม่อันเป็นการจัดหลักสูตรการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ร่วมกันและหล่อหลอมอุดมการณ์ทางการเมืองในสังคมประชาธิปไตย หลังจากได้ผ่านการอบรมจากสถาบันฯ ซึ่งมีการอบรมสมาชิกเยาวชนถึง 5 รุ่น และยังได้จัดอภิปรายต่างๆ ที่เป็นการให้ความรู้แก่สมาชิกพรรคและสมาชิกเยาวชน

²⁴ วารสารคนรุ่นใหม่พรรคก้าวหน้า, 1 (กรกฎาคม 2530) : 18 - 19.

^{25, 26} เฉลียว ชนะกาญจน์, สัมภาษณ์, 13 ธันวาคม 2531.

ของกลุ่ม เช่นวันที่ 30 กันยายน 2530 เชิญคุณทองใบ ทองเปาด์ ทนายความแมกไซไซ บรรยายพิเศษ เรื่องปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ²⁷

รวมทั้งการจัดกิจกรรมร่วมกับเยาวชนพรรคการเมืองอื่นที่สนับสนุนโดยมูลนิธิฟรีดริช เอแบรท ส่วนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มภราดรภาพฯ ภายนอกพรรคยังไม่มีปรากฏ คุณเจสสิว ชนะกาญจน์กล่าวถึงสาเหตุว่า

"การสนับสนุนพรรคเราใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม การอภิปราย เชิญนักวิชาการ ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถมาเสวนาทางด้านการเมืองที่ห้ามประชุมพรรค แต่การทำกิจกรรมทางการเมืองในช่วงเคลื่อนไหวออกนอกพรรคยังไม่ถึงขั้นนั้น เหตุผลเพราะเราเป็นองค์กรที่ยังเหลืออยู่ มีบุคลากรน้อยที่สุดเพราะกระบวนการจัดหาเยาวชนหรือกระบวนการเข้าร่วมเยาวชนพรรค ก้าวหน้าต่างจากที่อื่นแต่กิจกรรมร่วมก็ต้องมีวัตถุประสงค์ของตัวบุคคล เหล่านั้นด้วยว่า เจตนาที่จะมาเป็นสมาชิกหรือไม่ซึ่งเราไม่มีการบังคับ จึงเหลือสมาชิกที่มีใจร่วมกับพรรคจริงๆ ไม่กี่คน" ²⁸

คำกล่าวนี้ต้องการแสดงให้เห็นขนาดของกลุ่มภราดรภาพฯ ที่ถึงแม้จะมีการรับเยาวชนเข้าอบรมหลายคนแต่ก็เหลือเป็นสมาชิกกลุ่มภราดรภาพฯ ไม่มากนัก จึงมีผลต่อการเคลื่อนไหวทางการเมือง แต่ก็น่าจะเป็นสิ่งสำคัญเท่ากับบทบาทที่กลุ่มภราดรภาพฯ ได้มีบทบาทต่อพรรคตั้งที่กล่าวมาแล้ว และเป็นธรรมชาติของกลุ่มเยาวชนพรรคการเมืองที่ประสบกับปัญหาทุนการดำเนินงาน และปัญหาการยอมรับจากผู้ใหญ่ คุณเจสสิว ชนะกาญจน์ กล่าวว่า

"เรื่องเงินทุนดำเนินการนี้มีน้อย เพราะพรรคก้าวหน้าเป็นพรรคเล็ก ส่วนการไม่ยอมรับจากกลุ่มบุคคลที่เล่นการเมือง หรือผู้บริหารพรรคที่เป็น ส.ส. จะให้ความสนใจกับองค์กรเยาวชนน้อย เพราะเขาเห็นว่าการที่เข้าเข้ามาเป็น ส.ส. เยาวชนพรรคไม่ใช่เป็นตัวทำให้เขาได้หรือไม่ได้ในการเลือกตั้งจึงมององค์กรเยาวชนเป็นภาระมากกว่า" ²⁹

ปัญหาที่มีได้รับการยอมรับจากผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในพรรคการเมืองทุกพรรคที่มีเยาวชน เพราะพรรคการเมืองยังเป็นที่รวมของผู้ที่แสวงหาผลประโยชน์ทางการเมือง และความหลากหลายในความคิด แต่ระดับของการไม่ยอมรับของผู้ใหญ่ในพรรคไม่ว่าจะเป็นในกรณีวุฒิสภาหรือพรรคก้าวหน้าเองก็มิได้ทำให้การดำเนินบทบาทของกลุ่มเยาวชนเหล่านี้ดำเนินการไม่ได้เสียเลยทีเดียว และ

²⁷ วารสารคนรุ่นใหม่พรรคก้าวหน้า, หน้า 18 - 19.

²⁸, ²⁹ เจสสิว ชนะกาญจน์, สัมภาษณ์, 13 ธันวาคม 2531.

การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มสม เขิกภราดรภาพฯ ก็หยุดการดำเนินการลงชั่วคราวเมื่อพรรคก้าวหน้าได้รวม เป็นพรรคเดียวกับพรรคฝ่ายค้านอีก 3 พรรค เป็นพรรค "เอกภาพ" และมีการรวมกลุ่มเยาวชนพรรคการเมืองระหว่าง "กลุ่มยุวประชาชน" กับกลุ่ม "ภราดรภาพเยาวชนพรรคก้าวหน้า" เป็นกลุ่ม "เยาวชนพรรคเอกภาพ" ซึ่งขณะนี้ที่ทำการศึกษางานบทบาทของเยาวชนพรรคการเมืองครั้งนี้ ได้เพิ่งมีการร่างนโยบายพรรคเอกภาพและจะมีข้อกำหนด เรื่อง "เยาวชนพรรคเอกภาพ" แต่ก็ยังไม่มียุทธศาสตร์เคลื่อนไหวภายในพรรคเอกภาพออกมาอย่างเด่นชัดนัก อย่างไรก็ตามก็คาดว่าจะมีบทบาทที่มีประโยชน์ต่อทั้งเยาวชนและพรรคเอกภาพต่อไป

สรุป จากการศึกษาบทบาทเยาวชนพรรคการเมืองทั้งสามพรรคการเมืองคือ กลุ่มอนุชนสังคมนิยมประชาธิปไตย กลุ่มเยาวชนพรรคพลังใหม่ และกลุ่มภราดรภาพเยาวชนพรรคก้าวหน้าได้แสดงบทบาทของกลุ่มที่มีผลต่อพรรคที่แต่ละกลุ่มสังกัด เช่นเดียวกับกลุ่มยุวประชาธิปไตยได้แสดงบทบาทต่อพรรคประชาธิปไตยถึงแม้ว่าจะมีบทบาทที่ไม่ เท่ากับกลุ่มยุวประชาธิปไตย เนื่องจาก เป็นกลุ่มเยาวชนที่อยู่ในพรรคการเมืองที่เล็กทั้ง 3 พรรค คือพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย, พรรคพลังใหม่ และพรรคก้าวหน้า และถึงแม้ว่าพรรคทั้งสามจะสลายตัวรวมกัน เป็นพรรคเดียวกัน หรือรวม เข้ากับพรรคการเมืองอื่น แต่บทบาทของเยาวชนทั้งสามพรรคการเมืองก็น่าจะ เป็นข้อมูลสนับสนุนบทบาทของกลุ่มยุวประชาธิปไตยอันเป็นประเด็นใหญ่ของการศึกษา เพื่อพิสูจน์สมมติฐาน และตอบคำถาม วัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ตั้งไว้ ดังนั้นจึงขอสรุปบทบาทของเยาวชนพรรคการเมืองทั้งสามพรรคพร้อมกับกลุ่มยุวประชาธิปไตย เพื่อ เป็นบทสรุปภาพรวมบทบาทของเยาวชนพรรคการเมืองไทยในบทต่อไป